

Od redaktor naczelnej pisma „Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka”

GERTRUDA UŚCIŃSKA

Centrum Badań nad Zabezpieczeniem Społecznym, UW /

Centre for Social Security Studies, University of Warsaw

ORCID: 0000-0001-7379-5156

e-mail: guscinska@uw.edu.pl

Połączony numer pisma *Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka* 20-21/2024-2025 dotyczy szczególnie zagadnień związanych ze zdrowiem, w tym polityką zdrowotną oraz systemami ochrony zdrowia w Polsce i na świecie. Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby czy niepełnosprawności, lecz stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego.

W dziale „**Studia i problemy**” znajdują Państwo cztery teksty, w których autorzy podejmują aktualne i ważne zagadnienia z perspektywy zdrowia. W pierwszym tekście zaprezentowano najważniejsze regulacje Unii Europejskiej dotyczące rozwiązań cyfrowych w ochronie zdrowia. Autorka przedstawia niezwykle istotne, z punktu widzenia licznych wyzwań stojących przed krajowymi systemami opieki zdrowotnej, regulacje unijne. Wskazuje, że wymagają one dalszych procesów cyfryzacji i digitalizacji niezbędnych do skutecznej realizacji prawa do opieki zdrowotnej zarówno obywateli państw członkowskich, jak i osób przemieszczających się między nimi. Wyzwania określone w prawie Unii Europejskiej stanowią szansę na przezwyciężenie wielu problemów występujących w państwach członkowskich, wynikających z niewystarczającego rozwoju procesów cyfryzacji i digitalizacji oraz tworzenia kompatybilnych baz danych. Z jednej strony są one wyzwaniem i zadaniem dla państw członkowskich, z drugiej zaś stwarzają szansę na rozwój oraz lepszą ochronę zdrowia i większą dbałość o obywateli.

Tematyka kolejnego artykułu dotyczy stanu zdrowia i chorób Polaków w latach 2014–2024 na podstawie danych m.in. ZUS oraz GUS. W ich świetle absencja chorobowa stanowi znaczne wyzwanie społeczno-ekonomiczne w Polsce, które wpływa zarówno na system ubezpieczeń społecznych, jak i na gospodarkę poprzez utratę produktywności. Autor dokonał analizy dynamiki zjawiska absencji chorobowej w przywołanych latach z perspektywy ekonomicznej. Tekst przedstawia strukturę i przyczyny zwolnień lekarskich, dynamikę ich liczby oraz związane z nimi koszty dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i pracodawców. Szczególną uwagę poświęcono absencji wynikającej z choroby własnej pracowników. Wyniki wskazują na potrzebę wdrożenia rozwiązań systemowych, które mają zmierzać do ograniczenia skali i kosztów tego zjawiska.

W następnym tekście autor analizuje kwestie związane z asystencją osobistą, przedstawiając stan obecny i perspektywy w tym zakresie. Omówiono w nim m.in. genezę koncepcji wynikającą z ruchu niezależnego życia (*Independent Living Movement*) w kształtowaniu europejskich standardów. Przeprowadzono także analizę porównawczą pięciu europejskich modeli asystencji osobistej (Szwecja, Słowenia, Francja, Wielka Brytania, Niemcy). W kontekście polskim przeanalizowano dotychczasowe programy rządowe oraz projekt ustawy UD168 z grudnia 2024 r.

Kolejny artykuł odnosi się do kwestii zarządzania wiekiem emerytalnym w świetle przemian demograficznych. Przedstawiono w nim przyczyny podwyższania wieku emerytalnego oraz jego znaczenie dla wysokości osiąganych świadczeń emerytalnych. Podkreślono również pozytywny wpływ kontynuowania aktywności zawodowej po osiągnięciu wieku emerytalnego na zdrowie

psychiczne i fizyczne seniorów. Artykuł ukazuje przypadek Polski jako państwa posiadającego liberalne regulacje dotyczące wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn), które mają swoje negatywne konsekwencje w postaci rosnącej liczby emerytur niższych od minimalnego świadczenia emerytalnego przewidzianego w polskim systemie prawnym. Autorka zwraca uwagę na liberalne warunki nabycia prawa do emerytury, polegające na możliwości uzyskania świadczenia już po opłaceniu jednej składki przy relatywnie niskim wieku emerytalnym. W konsekwencji rozwiązania te mogą prowadzić do pauperyzacji świadczeń emerytalnych oraz wzrostu liczby osób otrzymujących bardzo niskie emerytury. W artykule omówiono także rozwiązania sprzyjające efektywnemu zarządzaniu wiekiem emerytalnym, wdrożone w Japonii, Holandii i Szwecji.

W dziale **Sprawy międzynarodowe** poruszono tematykę ewolucji zmian w systemie ochrony zdrowia na przykładzie Niemiec. Autor przedstawia niemiecki system ochrony zdrowia, który przez wielu badaczy uznawany jest za wzorcowy pod wieloma względami, a szczególnie pozytywnie postrzegany jest przez osoby ubezpieczone i korzystające ze świadczeń medycznych. Na ten wizerunek składa się wiele elementów, przede wszystkim wysoki poziom finansowania i duża zasobność kadr medycznych. Niemiecki system ochrony zdrowia postrzegany jest jako niezwykle stabilny i przewidywalny, podlegający zmianom ewolucyjnym w odpowiedzi na pojawiające się wyzwania. Tekst przedstawia kluczowe zmiany w niemieckim systemie, wprowadzone od 1999 r. do 2025 r. z podziałem na zmiany o charakterze systemowym oraz o charakterze organizacyjnym. To opracowanie można potraktować jako przydatne *case studies* z punktu widzenia potrzeby pilnych reform polskiego systemu opieki zdrowotnej.

W dziale **Miscellanea** znajdują się dwa interesujące krótkie teksty w języku angielskim. Zgodnie z tematem wiodącym numeru autorzy podjęli wątki zdrowotne, w tym dotyczące greckiego systemu ochrony zdrowia oraz rozwiązań włoskich w tym zakresie.

Czasopismo zamyka przegląd **nowości wydawniczych** w języku polskim i angielskim, z którymi warto się zapoznać. Autorzy omawianych publikacji podejmują ważne i interesujące zagadnienia m.in. z obszaru zdrowia, starzenia się ludności czy przygotowania do starości.

Do współpracy z naszym czasopismem zapraszamy studentów, doktorantów i wyższą kadrą akademicką uczelni polskich i zagranicznych. Można przysyłać teksty o charakterze teoretycznym, analizy z badań empirycznych, a także informacje o wdrożeniach i reformach w zakresie przedmiotowym czasopisma.

Zachęcamy do lektury zarówno opisanych wyżej tekstów, jak i do zainteresowania kolejnymi numerami pisma, w których będziemy podejmować aktualne tematy.

Foreword by the General Editor „Social Security. Theory. Law. Practice”

GERTRUDA UŚCIŃSKA

Centre for Social Security Studies, University of Warsaw
ORCID: 0000-0001-7379-5156
e-mail: g.uscinska@uw.edu.pl

The combined issue of the journal *Social Security: Theory, Law, Practice* (Nos. 20-21/2024-2025) focuses specifically on health-related issues, including health policy and healthcare systems in Poland and around the world. According to the World Health Organization’s definition, health is not merely the absence of disease or infirmity, but a state of complete physical, mental and social well-being.

In the **Studies and Issues** section, readers will find four articles in which the authors address current and important health-related topics. The first article discusses key European Union regulations concerning digital solutions in healthcare. The author presents acts that are particularly important in light of the numerous challenges facing national healthcare systems. She points out that these regulations require further digitisation and digitalisation, which is essential for ensuring the effective exercise of the right to healthcare by both citizens of the Member States and individuals moving between them. The challenges set out in European Union law provide an opportunity to address many of the problems faced by the Member States as a result of insufficient digitalisation and the lack of interoperable databases. While these requirements present a considerable challenge for the Member States, they also create opportunities for further development, improved healthcare and better protection of citizens’ health.

The next article examines the health status and diseases of the Polish population in 2014–2024, drawing on data from, among others, the Social Insurance Institution (ZUS) and Main Statistical Office (GUS). The findings show that sickness absence constitutes a major socio-economic challenge in Poland, affecting both the social insurance system and the economy through productivity losses. The author analyses the dynamics of sickness absence during the period under review from an economic perspective. The article presents the structure and causes of sick leave, changes in the number of sickness absence certificates issued, and the associated costs incurred by the Social Insurance Institution and employers. Particular attention is paid to sickness absence resulting from employees’ own illness. The findings indicate the need to introduce systemic solutions aimed at reducing both the scale and the costs of this phenomenon.

The following article examines issues related to personal assistance, presenting the current state of play and future prospects in this area. It discusses, among other things, the origins of the concept in the Independent Living Movement and its role in shaping European standards. The author also provides a comparative analysis of five European models of personal assistance (Sweden, Slovenia, France, the United Kingdom and Germany). In the Polish context, the article reviews existing government programmes as well as Draft Act UD168 of December 2024.

The following article addresses the issue of retirement age management in the context of demographic change. It outlines the reasons for increasing the retirement age and explains its impact on the level of pension benefits. The article also highlights the positive effects of continuing professional activity beyond retirement age on the mental and physical health of older people.

It presents the case of Poland, a country with relatively liberal retirement age regulations (60 for women and 65 for men), which have resulted in a growing number of pensions falling below the statutory minimum benefit. The author draws attention to the liberal eligibility criteria, under which a pension may be granted after the payment of just a single contribution, combined with a relatively low retirement age. Consequently, these arrangements may lead to the impoverishment of pension benefits and an increase in the number of individuals receiving very low pensions. The article also discusses measures supporting effective retirement age management implemented in Japan, the Netherlands and Sweden.

The **International Affairs** section addresses the evolution of the healthcare system, using Germany as a case study. The author presents the German healthcare system, which is regarded by many researchers as a model in numerous respects and is viewed particularly favourably by insured persons and users of healthcare services. This positive perception stems from several factors, primarily high levels of funding, a well-developed medical workforce. The publication outlines key changes implemented in the German system between 1999 and 2025, distinguishing between systemic and organisational changes. This study may serve as a valuable case study, particularly in view of the urgent need for reform of the Polish healthcare system.

In the **Miscellanea** section features two interesting short texts in English. In line with the issue's main theme, the authors address health-related topics, including the Greek healthcare system and Italian solutions in this field.

The journal concludes with a review of recent publications in Polish and English that are well worth readers' attention (**New Publications**). The authors of these works address important and thought-provoking topics, including health, population ageing, and preparation for old age.

We invite students, doctoral candidates, and academic staff from Polish and international universities to contribute to our journal. Submissions may include theoretical papers, analyses based on empirical research, and information on implementations and reforms relevant to the journal's scope. We encourage readers to explore the articles presented in this issue and to follow future issues of the journal, in which we will continue to address current and important topics.